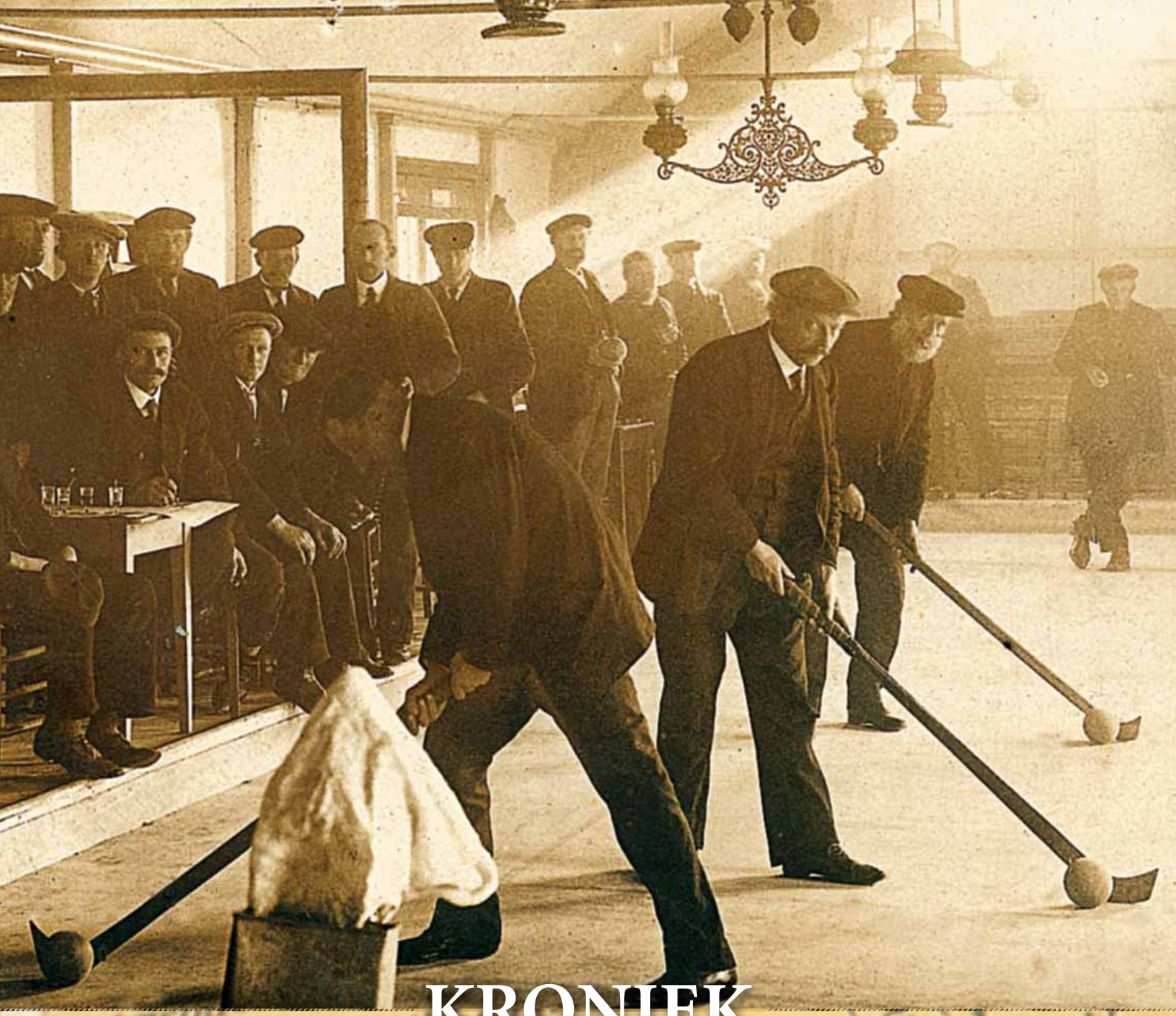

KRONIEK 2006

HISTORISCHE VERENIGING SIJBEKARSPEL - BENNINGBROEK

~LIJNEN DOOR DE TIJD~

COLOFON
SAMENSTELLING
PETER SASBURG

SCHRIJVERS
EVERT OUDT
MAUREEN HULSHOFF
JUSTUS HOUTHUESEN
LIDY DEUTEKOM
LOUIS DE BOER
PETER SASBURG
GRÈ MANTEL-VISSER

GRAFISCHE VORMGEVING
REGIEN KALIS

PRINT EN AFWERKING
SPRINT PRINT, ZWAAG

© COPYRIGHTS, 2006

SECRETARIAAT
ANNEKE HELDER
OOSTERSTRAAT 68
1654 JM BENNINGBROEK
TEL 0229 59 14 85

OMSLAG: KOLVEN IN CAFE DE ROODE LEEUW IN 1910. BIJNA ELK CAFE IN WEST-FRIESLAND HAD ROND 1900 WEL EEN KOLFBAAN.

(FOTO PARTICULIERE COLLECTIE)

DETAIL UIT EEN KAART, HOLLANDS NOORDERKWARTIER IN 1300.

Beste leden en andere lezers

Voor u ligt de derde kroniek van onze historische vereniging.

Even terugkijken op het derde jaar (2006) van de vereniging. We hebben ons best gedaan een aantal activiteiten te organiseren. Voor elke bijeenkomst bij Bob en Jantien in 'De Roode Leeuw' was veel belangstelling. Gezellige avonden boordevol historische informatie en het geeft bij de aanwezige leden bovendien een reünie-gevoel. Ina Broekhuizen-Slot droeg gedichten voor en vertelde anekdotes in het West-Fries en Louis de Boer gaf een interessante lezing over de bewonings-geschiedenis van z'n 17e eeuwse boerderij.
Onder ideale weersomstandigheden was dit jaar de dauwtrap wandeling met na afloop een broodmaaltijd weer groots. Meer deelnemers genoten onder deskundige leiding van Peter Timmerman van het West-Friese landschap zoals ze dat nog nooit hadden gezien.

In deze derde kroniek kunt u genieten van interessante verhalen, die u weer meenemen langs 'lijnen door de tijd'.
Kent u zelf nog een leuk verhaal of anekdote uit Sijbekarspel of Benningbroek? Laat het ons dan weten!

Het jaar 2006 is voor het bestuur van de historische vereniging wel bijzonder. Wij hebben het genoegen het eerste deel van de nieuwe dorpsfilm/documentaire te presenteren. Het tweede deel zal gereed zijn in april 2007.

Het ledenaantal is dit jaar gegroeid tot ruim 160 leden en wij hopen in de loop van 2007 het tweehonderdste lid te mogen begroeten!
Met plezier zetten wij als bestuur volgend jaar onze schouders er in ieder geval weer onder, maar het is wenselijk dat zich meer vrijwilligers aanmelden om de historie van beide dorpen te onderzoeken.
Dat kan bijvoorbeeld op het gebied van bewoningsgeschiedenis of hulp bij de opzet van een permanente tentoonstelling van onze historische vereniging in de consistoriekamer van het Witte Kerkje in Benningbroek.

Wij horen graag van u.

Lou Klaver, voorzitter
24 november 2006.

Wij stellen uw hulp erg op prijs om ons ledenbestand uit te breiden; u zou uw familie of vrienden kunnen attenderen op het bestaan van onze historische vereniging.

OVER DE STAPELS VAN SIJBEKARSPEL

Op het Noordeinde

Aan het begin van Sijbekarspel wonen sedert jaar en dag verschillende telgen van de familie Stapel, een bekend Westfries geslacht. Hieronder is een stukje van hun stamboom weergegeven, waarin de hierna te noemen Stapels vermeld staan.

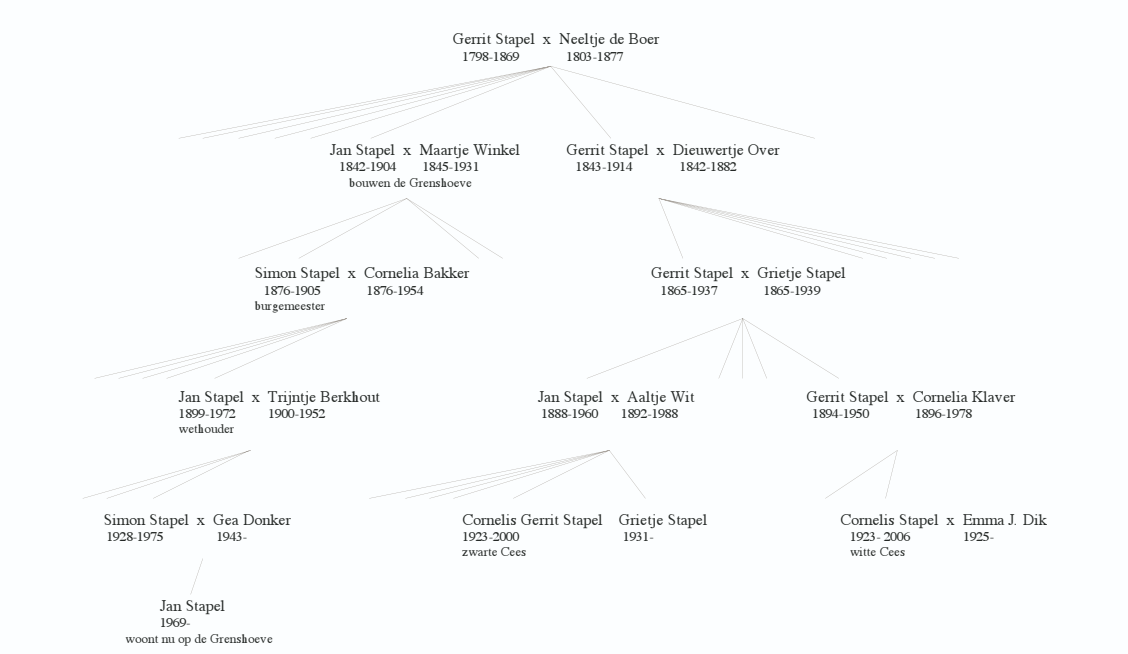

Westerstraat 1 wordt sedert 1864 door Stapels bewoond. In dat jaar liet het echtpaar Stapel-Winkel op de plaats waar boerderij 'de Noordkaap' stond, de Grenshoeve bouwen. Na zijn zoon boerde er vanaf 1933 zijn kleinzoon Jan, die tevens wethouder van Sijbekarspel was. De huidige bewoner van de 'Grenshoeve", uiteraard weer een Jan en een kleinzoon van de wethouder Stapel, is op dit moment nog de enige Stapel op het Noordeinde.
Recht tegenover de Vekenweg op nr 8 staat de prachtige boerderij waarin Gerrit Stapel, veehouder en burgemeester van Sijbekarspel, (1865-1937) woonde.

LINKS: DE NEVEN EN NICHTEN STAPEL IN 1927.
V.L.N.R: GERRIT, CEES EN AALTJE VAN JAN EN AALTJE EN CEES EN GERRIT VAN GERRIT EN CORNELIA. WEL EEN BEETJE VERWARREND, MAAR ZIE STAMBOOM.
2

(FOTOCOLLECTIE G. BELLES-STAPEL)

In 1930 stopt hij met boeren en liet hij een huis bouwen, nu Dr. de Vriesstraat 51. Hij woonde daar, nog steeds in functie, tot zijn overlijden in 1937. Zoon Gerrit zet het bedrijf voort tot zijn overlijden in 1950 en nadien zijn kleinzoon Cornelis. Deze Cornelis werd vanwege zijn blonde haardos 'Witte Cees' genoemd.

RECHTS: DE WESTERSTRAAT IN 1968, KORT NA DE RECONSTRUCTIE, MET RECHTS 'ZORG EN HOOP'. VOOR DE BOERDERIJ IS DE SLOOT GEDEMPT. LINKS 'DE NOORDER-HOEVE' (AFGEBRAND IN 1984) EN IN HET MIDDEN ACHTERAAN, NOG NET ZICHTBAAR, DE BOERDERIJ VAN WITTE CEES.

(FOTOCOLLECTIE G. BELLES-STAPEL)

'Witte Cees' trouwt in 1954 met Emma Dik en zij gaan dan in de stolp op nr 10 wonen. Later verhuizen ze naar nr 8 en wordt de boerderij op nr 10 afgebroken. De ronde schoorsteen staat nu op de stolp Westerstraat 92. In 2000 zijn 'Witte Cees' en zoon Gerrit gestopt als veehouder en is de boerderij verkocht. Momenteel biedt de boerderij een thuis aan lichamelijk en geestelijk gehandicapten. Op nr 13, in de boerderij 'Zorg en Hoop', boerde 'Zwarte Cees' Stapel, een neef van 'Witte Cees'. Hij nam in 1956 het veehoudersbedrijf over dat zijn vader er in 1918 begon.

Een veehouder met historische belangstelling.

Deze Cees vond naast zijn bedrijf nog tijd voor tal van andere zaken. Zo hield hij tientallen jaren een journaal bij waarin de weersgesteldheid en de hoeveelheid neerslag werd genoteerd,maar ook wanneer de kastanjes in het voorjaar uitliepen. Hij had een sterk ontwikkeld historisch besef. Zo schreef hij bijvoorbeeld het gedenkboek over de afdeling Opmeer en omstreken van de 'Hollandse Maatschappij voor Landbouw'. Ook bewaarde hij alle oude dorpskranten en dankzij dit feit kon de huidige redactie de afgelopen jaren enkele malen een oude Dorpskrant in fascimile in de krant opnemen. Sedert jaren wordt de omslag van de Dorpskrant opgesierd met een foto van een huis of boerderij uit een van de twee dorpen en meestal ging een nieuwe omslagfoto vergezeld van een stukje over de historie, dat door 'Zwarte Cees' werd geschreven.

Cees heeft ook, naar aanleiding van een oproep van de Stichting Vrienden van de Stolp, de inventarisatie van de stolpen van Benningbroek-Sijbekarspel voor zijn rekening genomen. Naast een uitgebreid inventarisatieformulier heeft hij van alle stolpen foto's gemaakt. De gegevens en foto's van alle stolpen in Noord-Holland ruim 5000 stuks worden momenteel gedigitaliseerd en zijn binnenkort online te bekijken op www.boerderijenstichting.nl

ONDER: ERE WIE ERE TOEKOMT: CEES KRIJGT IN 1982 EEN KONINKLIJKE ONDERSCHEIDING OPGESPELD DOOR BURGEMEESTER SMIT.

(FOTOCOLLECTIE G. BELLES-STAPEL)

De stolpen in ons dorp en … die goeie ouwe tijd

In Benningbroek - Sijbekarspel zijn momenteel nog 78 stolpen. Voor zover we konden nagaan zijn alle stolpen gebouwd als bedrijfsgebouw voor de veehouderij, dus zelfs het piepkleine stolpje Westerstraat 86, waar nu Jacob en Marina Swier wonen. Door de schaalvergroting worden van alle stolpboerderijen in Benningbroek-Sijbekarspel nog slechts 18 stolpen door een veehouder bewoond. Bij slechts 1 hiervan staat er ook nog vee in het bedrijfsgedeelte. Alleen bij Hannes van Diepen staan 's winters nog melkkoeien in de groepstal.
Tijdens de inventarisatie heeft Cees voor diverse boerderijen ook een stukje met extra wetenswaardigheden geschreven en voor zijn eigen boerderij heeft hij dat heel uitgebreid gedaan. Voor we U laten meegenieten van dit stukje proza nog een aardige anekdote.

In de vooroorlogse jaren ging het allemaal nog gemoedelijk toe en zo was het gewoonte dat als je met de bus meewilde, er een stok met een witte lap aan de weg werd gezet. Jo Kuiper, die in de boerderij op Westerstraat 66 woonde (tegenover Imgerd en Corrie Hayema), was buschauffeur. Hoewel er geen witte vlag stond, stopte hij bij 'Zorg en Hoop' en vroeg: "zeg moeten jullie niet mee te visite naar Gerrit?" Dit sloeg op Gerrit Stapel, burgemeester van Sijbekarspel, die naast slager Kooijman in Benningbroek woonde. Gerrit was die dag namelijk jarig en de buschauffeur vermoedde dat het gezin wel op verjaardag van vader, respectievelijk grootvader zou gaan.

BOVEN: GRIETJE STAPEL IN 1943.

(FOTOCOLLECTIE G. BELLES-STAPEL)

Westerstraat 13, 'Zorg en Hoop'

Eerste bewoners Luwe Jonker en zijn bruid Ariaantje Slagter. Het echtpaar kreeg een dochter en een zoon, maar helaas, in 1891 overleed Ariaantje, oud 38 jaar. Weg mooie jaren. Luwe Jonker hertrouwde vier jaar later met een weduwvrouw uit Hauwert en trok daar toen heen. De boerderij kwam van zijn vrouwskant en werd een tiental jaren verhuurd. Toen verkocht, de strijkgeldhaalder bleef er aan hangen en ging er zelf toen maar wonen. Na een of twee jaar kocht Jan Pluister, de overbuurman, de plaats om zo ruimte te maken voor zijn zoon. Jan Pluister hield van orde op zaken stellen. Hij liet het puinpad bestraten met koggenhalfjes en ook de mestplaat en het melkbon en het pad naar het land toe. Verder liet hij een ierkelder aanleggen en een varkensboet bouwen.

In 1918 trok Jan Pluister naar de Koepoortsweg, toen een vaker gezochte plek om te rentenieren. De grootvader van C.G. Stapel kocht toen de boerderij met 14,5 ha land en voegde er 3 ha aan toe van zijn eigen land, wat er naast lag voor mijn vader en moeder, Jan Stapel en Alie Wit.
Er werden 4 kinderen geboren, mijn broer, zuster, ikzelf en toen nog een dochter (Het waren er zes, maar twee overleden als kleuter. JH). Omdat ik tot 1991 op de boerderij gewoond heb, ben ik zo vrij hier wat meer op in te gaan. Misschien zit er anderhalve regel tussen wat belangrijk is voor jullie (Stichting Vrienden van de Stolp. JH), want zo bouw je een verzameling op en zo niet, evengoede vrienden.
Nu zit de zoon (Jan Vis. JH) van mijn tweede vrouw (Jannie Stapel- Stapel. JH) op de boerderij als ecologisch boer. Anno 1874 dus. De jongelui voor wie de boerderij gebouwd werd zullen wel enthousiast geweest zijn over de tekening. Grote zesruits ramen met gebogen bovenkozijn, symmetrisch geplaatst, waarschijnlijk om zo de aandacht op de middenpartij te vestigen.

BOVEN: ZWARTE CEES IN 1943, NOGAL ERNSTIG KIJKEND VANWEGE EEN OPROEP VOOR DUITSLAND.

(FOTOCOLLECTIE G. BELLES-STAPEL)

RECHTS: ZORG EN HOOP IN 1948 GEFOTOGRAFEERD VANWEGE HET NIEUWE RIETEN DAK. LET OP DE PRACHTIGE SPIEGEL EN DE SLOOT, DIE NOG DOORLOOPT VOOR DE BOERDERIJ.

(FOTOCOLLECTIE G. BELLES-STAPEL)

Op de royale stenen dakkapel, de gegolfde rand van de pannenspiegel en daarboven de ronde schoorsteen. Verder gietijzeren dakgoot en koeraampjes, machinaal gevormde stenen in de heelsteens voormuur. De koemuur en de achterwand kon wel met handgevormde halfsteens muur toe. Voor en achter een schoorsteen, beiden in het vierkant geplaatst. Voor heeft het vierkant nog een overstek van ongeveer 1 m om zo meer ruimte voor de kamer te krijgen. Achter de boerderij werd een boet gezet voor jongvee en wat varkens, tussen huis en boet een boenluif met pomp, voor drinkwater voor het vee 's winters. Het woongedeelte van de boerderij was van oorsprong heel eenvoudig. Voor een kamer met drie bedsteden en een binnenkamer met een zijraam om de hoek. De voordeur met gietijzeren rooster zal de eerste 30 jaar weinig of nooit gebruikt zijn om er visite te ontvangen. Men kwam achterom. Daar woonden men overdag en zeker 's winters. Het "staltje", het zomerverblijf, is waarschijnlijk van begin af aan gesitueerd geweest op de voorste twee koestallen. De entree, dus ook daar via de schoongemaakte koegang.

ONDER: DE ZOMERSTAL VAN 'ZORG EN HOOP' ROND 1950 MET 'GEWITTELDE' MUREN, SCHELPEN OP DE KOEPLAATSEN, DE 'GEBLIKMANUSDE' GROEPMUUR EN DE LOPER OP DE KOEGANG.

(FOTOCOLLECTIE G. BELLES-STAPEL)

De muren gewitteld, de schelpen op stal. De staander, opstaande rand van de groep, met blikman (black varnish, ijzerlak die sneller droogt dan de ook veel gebruikte koolteer. JH) zwart gemaakt (men noemt dit blikmanussen. JH) en mogelijk de blauwbakken van de koegang ook wel. Daarop een loper. In de groep de stellingen voor de kazen. De krammen in de zolderbalken waaraan ze vastgezet werden zijn vaak nog wel aanwezig. Het hooischot en achterom was van begin af aan blauw geverfd. In de boerderij van voor 1870 was het nog meestal appelbloesem (een rode verfstof. JH). Waarschijnlijk was de blauwe verf veel goedkoper geworden. Als ik het niet mis heb slaagde men er toen in verfstoffen uit steenkool te destileren. Appelbloesem werd gemaakt van meekrap, "beulenwerk". In de boerderij werden nog resten van appelbloesem in de kamer gevonden. Waarschijnlijk was die in 1874 nog niet behangen. Wel een beschilderd plafond. Tussen de balken was karton aangebracht, nat en wel om het goed strak te krijgen. Als dat dan droog was, werden er bloemen in de hoeken en halverwege opgeschilderd met twee rechte lijn aan elkaar verbonden. Geen Jugenstijl dus. De schilder lag daarvoor op zijn rug en met een lange penseel en een vaste hand trok hij de lijnen.

links: de haard in de woonkamer van 'zorg en hoop', een typisch jaren 50 interieur.

(fotocollectie G. Belles-Stapel)

In 1937, bij het opknappen van de kamer, ging dit verloren. Ook de houten deurknoppen verdwenen, maar wie wat bewaard heeft wat, die zijn na 47 jaar weer in ere hersteld. In de kamer zal van begin af aan wel een gietijzeren kachel gestaan hebben, achter mogelijk een fornuis. Naderhand brongas totdat de Wieringermeer droog viel. Toen viel de bodemdruk helemaal weg. Een vuurduvel, petroleumstellen, en een comfort met een briket waren toen de oplossing.

In 1940 kwam de oorlog en bezetting. Minder brandstof, minder koeien, meer geld. Het elektrisch koken kwam op en zulke fornuizen passen niet in de koedamp. Veelal, ook hier, werden toen de voorste twee koestallen omgebouwd tot een woonkeuken en de inhoek werd jongveestal. De bedsteden waren een paar jaar eerder al buiten gebruik gesteld, door de bouw van een paar slaapkamers op zolder. Na 65 jaar had de dakkapel een funktie gekregen! Een van de bedsteden was daarbij getransformeerd tot trappenhuis. In 1950 werd er een douche aangelegd en in '58 kwam de wc inpandig. Op het bedrijf was met de komst van de zuivelfabriek de kaasmakerij verdwenen in 1907. In 1956 deed de melkmachine zijn intrede en in 1968 moest het paard, de grote vriend, die eeuwendoor zijn baas zo trouw geholpen had, het veld ruimen, letterlijk voor een trekker. En toen kwam de grootste verandering, de ligboxenstal, hier in 1972. (na Witte Cees en Cor Roskam de 3e ligboxenstal in Sijbekarspel. JH) Geen koeien meer op stal, eerst nog wat, later ook hier geen hooi meer in de berg. Mensen en koeien kregen meer ruimte, meer comfort. Maar de boerderijen getuigen nog altijd van de voorbije eeuwen, waarin mensen en dieren met elkaar onder dat grote dak het wisselen van de seizoenen zo duidelijk beleefden.

Juni 2000, C.G. Stapel

onder: de vader van zwarte cees in 1943 met paard de vos.[2]

(fotocollectie G. Belles-Stapel)

Cees Stapel woonde vanaf 1991 in de Molenstraat en overleed op 20 december 2000. Met dank aan Jan en Grietje Belles-Stapel voor informatie en foto's en de boerderijenstichting voor het "stukkie" van Cees.

justus houthuesen en maureen hulshoff

DE SLAGERIJEN VAN BENNINGBROEK-SIJBEKARSPEL (DEEL2)

Uit de stukjes "winkeltjes en bedrijfjes" van Evert Oudt weten we inmiddels dat vrijwel alle winkeltjes van weleer verdwenen zijn. In dit tweede stuk over slagerijen halen we herinneringen op aan slagerijen, die verdwenen zijn uit het dorpsbeeld. Hoeveel koeien, kalveren, schapen en varkens zullen er niet geslacht zijn bij deze slagerijen, die slachtoffer in de letterlijke betekenis van het woord zijn geworden van de moderne tijd.

De slagerij in het vroegere hart van Sijbekarspel, de Kerkebuurt

In 1882 huwt de van Terschelling afkomstige Filippus Ewoud, dan 20 jaar oud, met de in Sijbekarspel geboren Jansje Kort. Vermoedelijk hadden zij een slagerij op S 53 (nu Westerstraat 29), want in 1906 wordt in een acte bij notaris H. de Boer te Hoogwoud melding gemaakt van het volgende: "Mejuffrouw Jansje Kort, weduwe van den heer Filippus Ewoud, zonder beroep, wonende te Sijbecarspel, die verklaarde onder belofte van vrijwaring volgens de wet te hebben verkocht en bij deze in eigendom over te dragen aan de heer Pieter Scheer Johanneszoon, slager..... een huis ingericht tot slagerij met schuren en erf staande en gelegen te Sijbecarspel .....voor een koopprijs van achtendertighonderd gulden.....". Pieter Scheer is de broer van Wouter Scheer, vrachtrijder uit Benningbroek. Blijkens een acte uit 1924 van notaris Rees verkoopt Pieter Scheer, in deze acte autobusondernemer (!) genoemd, de slagerij aan Willem Raa.
Raa stopt er rond 1934 mee, verhuurt de slageij aan Jan Brandsma en verkoopt de inventaris aan hem. Vier jaar later neemt Tijs Bijpost voor *f* 1000,- de goodwill en inventaris over van Brandsma en het onroerend goed van Willem Raa. Tijs is de zoon van Reindert Bijpost, die recht daartegenover een kruidenierswinkeltje heeft. Om dit in die moeilijke crisistijd te kunnen financieren gaat hij een hypothecaire lening van *f* 5000,- aan bij zijn vader. De betaling van de"intrest ad drie en een half percent" dient als volgt te worden voldaan: "des dinsdags van iedere week een bedrag van drie gulden 40 cent, in handen en ten huize van den schuldeischer of zijn rechtverkrijgenden, in Nederlands geld, zonder korting of schuldvergelijking".

ONDER: TIJS BIJPOST MET EEN TE SLACHTEN KOE OP HET PAD NAAST DE SLAGERIJ. OP DE ACHTERGROND EEN VAN DE IN AANBOUW ZIJNDE BEJAARDENWONINGEN.
DIT WONINKJE WERD ALS EERSTE BEWOOND DOOR MEVR. VISSER, DE MOEDER VAN GRÈ MANTEL-VISSER.

(FOTOCOLLECTIE R. BIJPOST)[2]

Met de koe door het dorp

Van de slagers van voor 1938 hebben we geen nazaten gesproken en weten we uit mondelinge overlevering maar weinig. Uit de herinnering van Cees Stapel (witte Cees), die met slagerszoon Cor Raa bij meester Bruin op school zat, ontlenen we dat vader Willem een gezellige man was, die reclame voor zijn vlees maakte door voor Pasen met de koe, die hij ging slachten, door het dorp te wandelen. Van de volgende eigenaar, Tijs Bijpost, weten we veel meer. Tijs leerde het vak bij een slager in Langedijk en ontmoette er zijn lief, Betje Doorn. Ruim een jaar na de geboorte van hun dochter Tine in 1936 begonnen ze voor zichzelf in Sijbekarspel. Hier zijn later ook dochter Corrie en zoon Reindert geboren.

De eerste jaren, volop crisis, zullen wel niet gemakkelijk zijn geweest en daarop volgde meteen de 2e wereldoorlog. Slagers waren toen der tijd vrijwel altijd ook noodslager.

LINKS: DE FAMILIE BIJPOST IN DE HUISKAMER TIJDENS HET 25-JARIG HUWELIJKSFEEST VAN BETJE EN TIJS. LINKS TINE EN CORRIE EN GEHEEL RECHTS REIN.

(FOTOCOLLECTIE R. BIJPOST)

Zoals het hieronder afgebeelde 'Sonderausweis' laat zien mocht Tijs in de oorlogsjaren in 'sperrtijd' naar de boeren voor noodslachtingen.

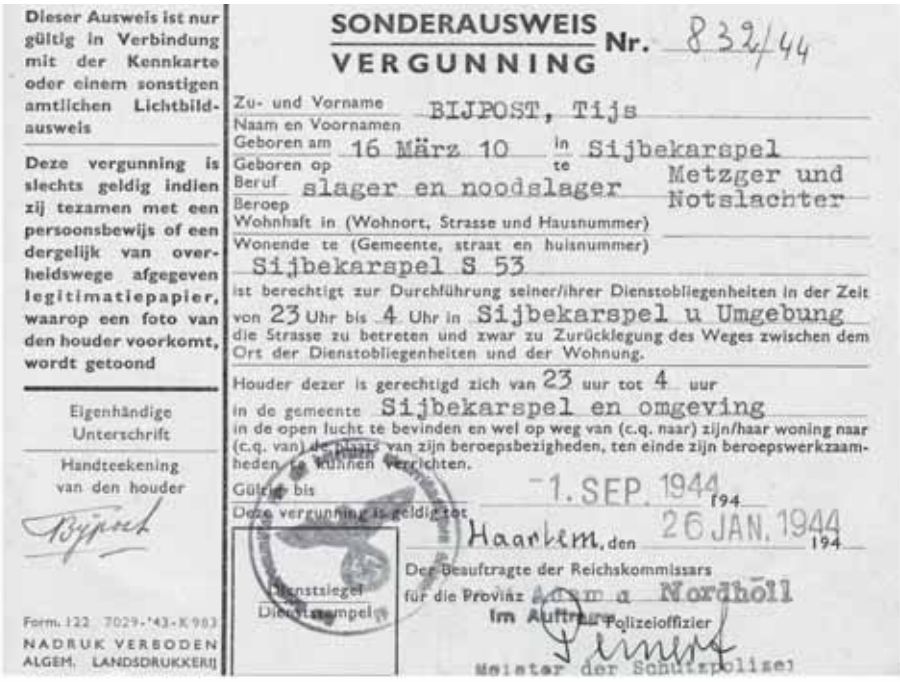

Dieser Ausweis ist nur gültig in Verbindung mit der Kennkarte oder einem sonstigen amtlichen Lichtbildausweis

Deze vergunning is slechts geldig indien zij tezamen met een persoonsbewijs of een dergelijk van overheidswege afgegeven legitimatiepapier, waarop een foto van den houder voorkomt, wordt getoond

Eigenhändige Unterschrift

Handteekening van den houder

Bijpost

Form. 122 7029-'43-K 903
NADRUK VERBODEN
ALGEM. LANDSDRUKKERIJ

SONDERAUSWEIS
VERGUNNING
Nr. 832/44

Zu- und Vorname / Naam en Voornamen: BIJPOST, Tijs
Geboren am / Geboren op: 16 März 10 in / te: Sijbekarspel
Beruf / Beroep: slager en noodslager — Metzger und Notslachter
Wohnhaft in (Wohnort, Strasse und Hausnummer) / Wonende te (Gemeente, straat en huisnummer): Sijbekarspel S 53
ist berechtigt zur Durchführung seiner/ihrer Dienstobliegenheiten in der Zeit von 23 Uhr bis 4 Uhr in Sijbekarspel u Umgebung die Strasse zu betreten und zwar zu Zurücklegung des Weges zwischen dem Ort der Dienstobliegenheiten und der Wohnung.
Houder dezer is gerechtigd zich van 23 uur tot 4 uur in de gemeente Sijbekarspel en omgeving in de open lucht te bevinden en wel op weg van (c.q. naar) zijn/haar woning naar (c.q. van) de plaats van zijn beroepsbezigheden, ten einde zijn beroepswerkzaamheden te kunnen verrichten.
Gültig bis / Deze vergunning is geldig tot: 1. SEP. 1944 194
Haarlem, den 26 JAN. 1944 194
Der Beauftragte der Reichskommissars für die Provinz Adam a Nordhöll
Im Auftrage: Polizeioffizier
Meister der Schutzpolizei
Dienstsiegel / Dienstzegel

In die donkere jaren was de slagerij ook een uitdeelpunt van de gaarkeuken. Soep en stamppotten kwamen warm in melkbussen uit Hoorn. Tijs kocht net als Cees Boontjes op dinsdag een koe in Purmerend. Hij vertrok daartoe diep in de nacht op de fiets! naar Purmerend. De koe, thuisgebracht door Klaas de Graaf, slachtte hij die middag samen met slager Rood uit Opmeer. Het slachten gebeurde om de week in Opmeer en Sijbekarspel.

Bijzondere gebeurtenissen waren het slachten van een kalf met twee koppen dat bij de familie Schipper (Westerstraat 56) was geboren. Ook is het eens gebeurd dat een koe bij de vleeskeuring na het slachten miltvuur bleek te hebben. Dat gaf me een commotie! De koe kwam van Luwe Jonker en alles moest toen ontsmet worden: de weg van Jonker naar de slagerij, de stallen, de slachtplaats, terwijl de kleren vernietigd moesten worden!

BOVEN: REIN BIJPOST ROND 1941 VOOR DE SLAGERIJ TOEN DIE NOG NIET VERBOUWD WAS.

(FOTOCOLLECTIE R. BIJPOST)

RECHTS: BIJ HET HUWELIJK VAN TINE MET REIN ONGERT IN 1959. DE TROUWSTOET TE VOET OP WEG NAAR DE PASTORIE, TOEN TIJDELIJK GEMEENTEHUIS. VOORAAN CORRIE MET KLAAS WAGEMAKER, DAARACHTER REIN, AAN HET EINDE VAN DE STOET GERT EN AAGJE BIJPOST-VISSER. HIER IS GOED TE ZIEN HOE DE SLAGERIJ ER NA DE VERBOUWING UITZAG.

(FOTOCOLLECTIE R. BIJPOST)

'Een onsje gehakt om te kokkerellen'

Betje deed de winkel, maar zoals gebruikelijk in die tijd vond de meeste nering plaats door bij de klanten 'te horen' te gaan en de bestellingen per transportfiets met grote mand te bezorgen.

In die tijd was het een traditie dat, als er een kind was geboren, het buurtje of de familie een kilo biefstuk bij de slager bestelde. Tien dagen lang moest een van de kinderen dan een biefstuk van een ons aan huis bezorgen.

De kinderen moesten vanzelfsprekend bij allerhande klusjes helpen. De herinneringen daaraan zijn nog zeer levendig. Zo kwam Tine eens ergens lappen bezorgen en kreeg te horen dat ze in Hoorn 10 cent goedkoper waren. Nou zei Tine "dan haalt U ze daar toch", pakte de lappen resoluut terug en verliet het erf. 's Middags kwam mevrouw haar lappen in de winkel halen, want voor 10 cent kon je vanzelfsprekend niet met de bus naar Hoorn! De slager kreeg uiteraard nog wel even te horen dat hij een brutale dochter had. Een andere keer moest Corrie eens, toen zij om kwart voor twaalf uit school kwam naar de "deftige" mevrouw Noot, de vrouw van de notaris in Benningbroek. Kort daarvoor had deze de slager gebeld: 'Ach slager, kunt U een onsje (!!) gehakt brengen, liefst vóór 12 uur, om nog wat te kokkerellen'. Heel anders was het bij de vrouw van dokter de Vries. Daar hoefde je níet te bellen aan de voordeur, maar liep je achterom en ging je na wat vriendelijke woorden met een snoepje weer op huis aan. Ook was er een klant, die altijd als je kwam bezorgen nog iets vergeten was. "Goed mevrouw, na de middag kom ik Uw onsje ham nog even brengen" Bij het nabezorgen kwam het dan zelfs voor dat ze nogmaals iets liet nabrengen. Op een keer werkte Corrie de 3e bestelling, leverworst, door de brievenbus en wist niet hoe snel ze daarna weg moest komen. De kinderen Bijpost fietsten altijd zo snel mogelijk langs het huis van deze klant, omdat ze anders de kans liepen dat ze geroepen werden.

Om de gunst vragen

Nieuwe klanten werven was uiteraard zeer belangrijk. Als een boer van knecht wisselde, altijd op 1 mei, was het zaak om het nieuwe gezin als klant te krijgen. Vanaf het moment dat het gezin van de oude knecht, na het melken 's morgens,

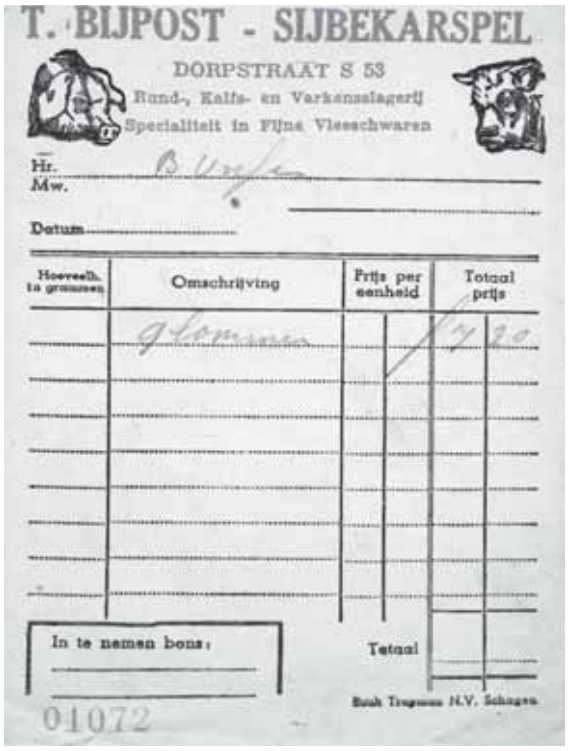
T. BIJPOST - SIJBEKARSPEL

DORPSTRAAT S 53

Rund-, Kalfs- en Varkensslagerij

Specialiteit in Fijne Vleeschwaren

Hr.
Mw.

Datum

Hoeveelh. te gemeten	Omschrijving	Prijs per eenheid	Totaal prijs
	9 lammeren		1 7 20

In te nemen bons:

Totaal

Boek Tresoreur N.V. Schagen

01072

vertrok, werd er op het hek van het werkmanshuisje gepost. Eerst door een van de kinderen, die werd tegen schooltijd afgelost door moeder, waarna bij de komst van de nieuwe bewoners vader zijn vleeskwaliteit en lage prijzen benadrukte en 'om de gunst vroeg'.
De nering liep in de loop der jaren steeds meer terug en terwijl Betje de winkel bleef doen, ging Tijs enkele dagen te werk bij slager Rein Groot in Hoorn. Begin jaren '60 kon het niet meer toe, de goodwill werd verkocht aan Cees Boontjes en de slagerij sloot zijn deuren.

LINKS: REKENING VOOR HET WASSEN VAN 9 LAMMEREN, EEN NEVENACTIVITEIT VAN TIJS BIJPOST.

(FOTOCOLLECTIE R. BIJPOST)

Krengeslager

Blijkens een stukje van de hand van 'Zwarte Cees' Stapel in 2000 in de dorpskrant schijnt er trouwens nog een slager te zijn geweest: "Op Westerstraat 28, nu Rob Vlaar melkophaler stond rond 1850 de boerderij van Jan Stelling.

LINKS: SLAGERSGEREEDSCHAP VAN TIJS BIJPOST MET ALS ACHTERGROND EEN STUKJE UIT DE NOTARISAKTE.

Tegen de koemuur aan zo ongeveer stond ook nog een huisje. Daar woonde Fok Raa, een noodslachter. "Krengeslager" zei men vroeger zonder omhaal. Wanneer Jan Stelling en z'n vrouw zomers op het staltje zaten achter op de koegang dan hadden ze het uitzicht op het slachtafval van buurman....."

JUSTUS HOUTHUESEN EN MAUREEN HULSHOFF

’T BOERENHUIJS IN ’T GLOP
(Dokter de Vriesstraat 12, Benningbroek)

Hoewel het bouwjaar niet precies vaststaat, mag aangenomen worden, dat het bouwwerk omstreeks 1625 is ontstaan. Dit valt af te leiden uit de nog overgebleven oorspronkelijke opzet, de toegepaste materialen in de fundering en gevonden keramiek. In eerste opzet is het pand niet als boerderij gebouwd, want de “Verpondingsboeken”, een soort onroerende zaken belasting administratie, tonen voor boerderijen een uniforme heffinghoogte van *ƒ* 2-14-6 (2 gulden, 14 stuivers en 6 penningen). Deze heffinggrondslag is in 1632 vastgesteld en blijft tot 1732 ongewijzigd. Het pand wordt in deze periode aangeslagen voor *ƒ* 2-8-0. Waarschijnlijk is de boerderij in zijn oorspronkelijke opzet voor een tuinder gebouwd. Hierdoor is het verschil in verponding te verklaren. Op de oudste kaart van West-Friesland, die tussen 1651 en 1654 door Johannes Dou is gemaakt, staat de boerderij ingetekend. Van oorsprong was het een in hout opgetrokken afgeleide West-Friese stolp.In het laatste kwartaal van de 17e eeuw ligt er bij de boerderij weinig land en is het een tuinder die er woont. Hij is het geweest die een grote kelder in het vierkant heeft laten bouwen. Tijdens de restauratie van het pand, in 1971, zijn we restanten van deze kelder tegengekomen.

RECHTS: ILLUSTRATIE BEMESTEN VAN HET WEILAND IN DE 18E EEUW.

In 1685 wordt de boerderij met 686 roeden en 1½ morgen aaneengelegen land door Engel Arentsz van Swaagdijk voor 1900 gulden verkocht aan de tuinder Cornelis Claesz Kuiper (totaal ongeveer 2 hectare). In de akte wordt de ligging van het pand omschreven als: “leggende tot Benningbroek in het Westende boven Gou”. In de 18e eeuw wordt de ligging ook wel omschreven als: “’t Boerenhuys in `t Glop van Benningbroek”. De weg door Benningbroek werd vroeger vanaf de Ganker tot de Kerkelaan het “OostEijnde” genoemd, terwijl het stuk weg vanaf de Kerkelaan tot de molen als het “WestEijnde” werd omschreven. Landerijen ten zuiden van de weg waren “Boven Gou” gelegen, terwijl alle landerijen ten noorden als “Buiten Gou” of ook wel als “Buitenland” werden aangeduid. In de 17e en 18e eeuw lag de boerderij in een grote open ruimte. Dit noemde men het Glop van Benningbroek, waardoor de boerderij ook wel wordt omschreven als “’t Boerenhuijs in ’t Glop van Benningbroek”

links: Hilco Visser maakte een tekening van de boerderij in 1984.

In 1720 verkopen de erfgenamen van Cornelis Kuiper de boerderij met ongeveer 3 morgen land aan Mr. Pieter van der Beets, die sinds 1718 secretaris en notaris is in Benningbroek. Het gebouw zal toen aan herstel zijn toe geweest. De nieuwe eigenaar pakt de verbouwing goed aan. Hij vervangt de houten voorgevel door metselwerk. Daarbij heeft hij de voorgevel 69 cm verhoogd om haar een meer statige stadse allure te geven.Zowel de toegepaste steen als het metselverband van deze gevel en het raamkozijn in het terugspringend deel van de gevel zijn in het eerste kwart van de 18e eeuw te dateren. Dat kozijn met raam is de licht- en lucht-opening geweest van de zaad- of kaaskamer.Bij het onderzoek tijdens de restauratie in 1971 bleek, dat de puibalk op houten stijlen rust. De houten topgevel heeft men in 1720 gehandhaafd. Het oorspronkelijk eindspant van de topgevel en het daarin opgenomen deel van een bolkozijn zijn eveneens tijdens de restauratie teruggevonden.
Pieter van der Beets vermeerderde geleidelijk zijn bezit door land aan te kopen. Hij heeft de wind niet mee gehad, want de veepest en vele muizenplagen heersten in die tijd. Toen hij in 1748 al zijn onroerend goed door financiële moeilijkheden moest verkopen heeft hij zijn investeringen met verlies van de hand gedaan.
Als berooid man verlaat hij Benningbroek. Twee jaar later overlijdt hij in Rotterdam.

De boerderij werd door Van der Beets met 5½ morgen grond verkocht aan Lijsbet en Antje Claes Bent, dochters van de plaatselijke herbergier. De herbergier was al in het bezit van rond de boerderij gelegen grond. Door het grotere grondbezit komt na 1750 het accent op de veehouderij te liggen. De kelder heeft men toen buiten gebruik gesteld en dichtgegooid.
In 1755 trouwt Antje Claes Bent met Pieter van Campen. Zij gaan op de boerderij wonen. In 1758 koopt Pieter met zijn zwager het “Schoegje”, de strook grond die ten westen van de boerderij ligt. Het is nu mogelijk de boerderij uit te breiden door er een staarthuis aan te bouwen. Pieter en Antje hebben niet lang op de boerderij gewoond, want in 1761 vertrekken zij naar Wognum.

onder: in de 18e eeuw zagen de koeien er heel anders uit dan vandaag de dag.

Pieter verkoopt dan zijn deel, de helft in de boerderij, aan zijn zwager Jan Arisz Bijman, die in 1752 met Lijsbet Claes Bent trouwde.
In 1799 en 1802 koopt Barent van der Hulst van zijn zwagers hun erfdeel in de boerderij van Jan Arisz. Bijman. Het totale grondbezit is dan al uitgegroeid tot ruim 15 morgen.

RECHTS: ILLUSTRATIE HOOIEN OP HET LAND IN DE 18E EEUW.

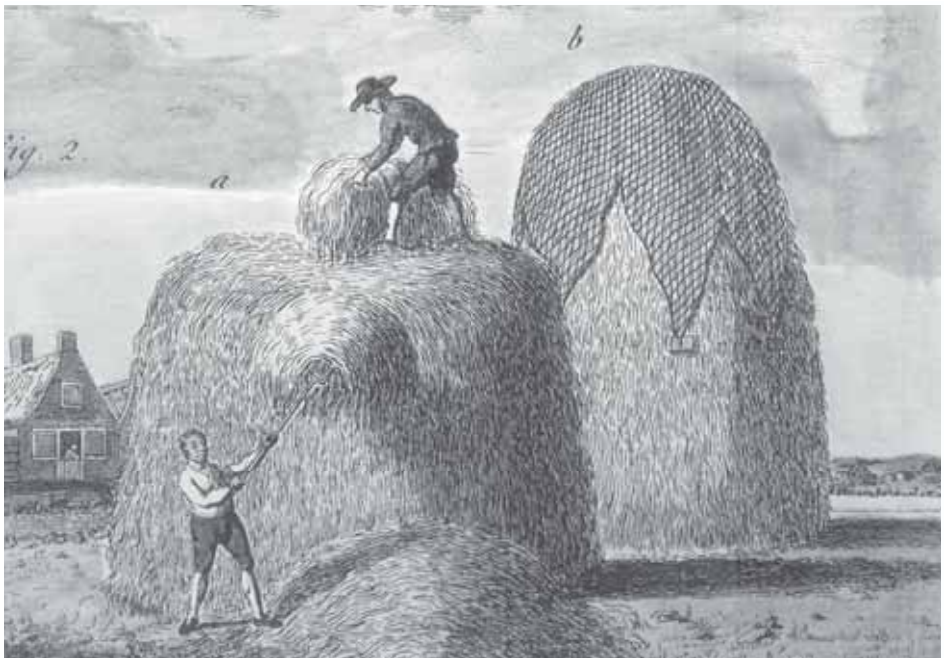

De boerderij wordt in 1822 verkocht aan Dirk Raboen. Dirk Raboen is een rijke boer die meerdere boerderijen in West-Friesland heeft bezeten. Na aankoop laat hij de oostgevel tot aan de staldeur metselen, hierbij zijn de muurstijlen en korbelen weggenomen. De oude balken zijn toen opgelegd op de nieuwe muren en kozijnen. De oorspronkelijke fundering is daarbij wel gehandhaafd. Dit gebeurt later ook bij het vervangen van de achtergevel. De grote negen ruitsramen in voorgevel en staarthuis moeten in die periode zijn geplaatst. Neeltje Raboen, de dochter van Dirk, trouwt Klaas Portegijs en gaat met hem op de gerestaureerde en gemoderniseerde boerderij wonen. Nu breekt een periode aan van ruim 100 jaar waarin meerdere generaties van de familie Portegijs hier wonen. Jacob Portegijs, mede-oprichter van het Historisch Genootschap Oud West-Friesland, gehuwd met Niesje Vlaar, is de laatste Portegijs, die het pand bewoont. Hij is geen eigenaar geweest. Hij heeft de boerderij vanaf 1906 gepacht van zijn broer en zusters.
Later heeft hij en zijn vrouw Niesje, na het overlijden van zijn broer en zusters, het vruchtgebruik genoten van de boerderij. Als hij in 1944 overlijdt is de boerderij al voor de helft eigendom van de Cunera kerk in Nibbixwoud en de andere helft is eigendom van het armbestuur van voornoemde kerk. De boerderij is vanaf 1936 tot 1970 verpacht aan Gerrit Vlaar Gzn.

Hierna is het bedrijf door de H. Cunera parochie in Nibbixwoud verkocht aan de oudste zoon van Gerrit, Nicolaas G. Vlaar. Omdat er geen behoefte was aan twee boerderijen op 1 bedrijf besloot de nieuwe eigenaar de oude en vervallen boerderij te verkopen. In 1971 wordt Ir. A.M. de Boer de nieuwe eigenaar, die de boerderij aansluitend geheel heeft laten restaureren. Tijdens de voorbereidingen van de restauratie wordt de boerderij tot Rijksmonument verklaard.

LOUIS DE BOER

WINKELTJES EN BEDRIJFJES, DEEL 3

In de Kroniek 2005 ben ik gestopt met de beschrijving van de melkfabriek en de smederij in Sijbekarspel. Nu beschrijf ik het gedeelte van Sijbekarpel tot de Molenbuurt.
We beginnen met het manufacturenwinkeltje van Piet Meijer, nu Westerstraat 80. Het winkeltje is gesloopt en er staat nu een bungalow. Het was een winkeltje waar je in ons dorp veel profijt van had en het voorzag in de behoefte van de alledaagse dingen zoals wol, sokken, bretels, garen en band of een werkbroek. Ook voor schrijf benodigdheden als papier, schriften, potloden en pennen kon je er terecht. En was er vraag naar iets waarvan hij dacht dat het ook in zijn winkeltje aanwezig moest zijn, dan was het er de volgende week en bracht hij het ook nog bij je thuis.

Twee huizen verder woonde de familie Jac Dekker. De man en zijn vrouw verkochten snoep en fruit, vanaf een bakfiets met een dekzeil erover net als een tent. De standplaats was dan bij een café in ons dorp als daar een uitvoering of kermis was. Ook op het voetbalveld waren ze aanwezig en bij andere evenementen in het dorp. De bezoekers van uitvoeringen in de café's kwamen vroeger veel op de fiets, die dan bij Kobus in bewaring werd gegeven. Uiteraard tegen stallingskosten van wel twintig cent.

In het boerenstolpje Westerstraat 86 was de brandstofzaak van Dirk Bakkum Pastoor, die ook met paard en wagen een bodedienst reed naar Hoorn en boter en kaas vervoerde naar de markten in Hoorn en Alkmaar. Na het sluiten van de melkfabriek was er minder te vervoeren. Bovendien was er schaarste aan brandstof in de oorlog, er waren geen boodschappen meer te halen voor mensen uit winkels in Hoorn, er was in die tijd bijna niets te krijgen. De zaak is toen stilgelegd, mede door de leeftijd van Bakkum Pastoor. Na de oorlog is de zaak overgegaan naar Nic Muntjewerf, die met een vrachtauto het bodewerk heeft voortgezet tot halverwege de jaren vijftig. Toen is de zaak opgeheven.

Weer twee huizen verder was het kruidenierswinkeltje van Cees en Jantje de Graaf. Nu staan er vijf woningen op deze plaats. Het was een kruidenierswinkeltje annex brandstoffenhandel.

LINKS: CEES EN JANTJE DE GRAAF STAAN ROND 1930 VOOR HUN KRUIDENIERSWINKELTJE.

(FOTO PARTICULIERE COLLECTIE)

Deze winkel had voor die tijd een grote verscheidenheid aan dagelijkse boodschappen. Ook de verkoop van klompen was heel belangrijk, omdat bijna alle kinderen op klompen liepen en omdat het voor veel mensen in die tijd gewoon was op klompen te lopen in bedrijven en op boerderijen. De brandstoffen werden per bakfiets bezorgd, evenals kruidenierswaren, maar dan wel op een andere dag.

RECHTS: DE PASTORIE VAN SIJBEKARSPEL IN 1932, WAAR JACOB EN ALIE KONING EEN MELKZAAK WAREN BEGONNEN.

(FOTO B. PEPER, SIJBEKARSPEL)

BOVEN: ALIE KONING ONDERWEG MET HAAR HANDWAGENTJE.

(FOTO B. PEPER, SIJBEKARSPEL)

Bakfiets met melkbussen

Drie huizen verder stond de oude smederij waar ik over heb geschreven in de Kroniek 2005. Nadat ons gezin is verhuisd naar Westerstraat 73, werd de oude smederij bewoond door de familie Jb Koning. Jacob Koning was eerder samen met zijn vrouw Alie een melkzaak begonnen in de oude pastorie van Sijbekarspel. In 1939 is hij gaan venten met melk- en andere zuivelproducten. Alle dagen reed hij op een bakfiets met een bus melk, karnemelk, boter en kaas tot aan de viersprong van de Gouw. Zijn vrouw ventte met een handwagentje met kleine melkbusjes, dichter bij huis tot aan de Molenbuurt.

Jacob Koning sloopte ook wel luxe auto's. Dit waren grote Amerikaanse auto's, van merken als Dodge, Hudson en Buick. In de crisisjaren voor de oorlog werden deze luxe Amerikaanse auto's te duur om in te rijden en daarom werden er veel gesloopt. Bij het slopen van deze auto's heb ik vele uren doorgebracht. Van het onderstel werd door de smid een boerenwagen gemaakt. De carrosserie van de gesloopte auto werd onder andere gebruikt als boetje in het land voor varkens en schapen.

Na het overlijden van Koning is de melkzaak nog een poosje voortgezet door zijn vrouw met zoon Siem. In 1958 is de melkzaak verkocht aan Piet en Gerda Halfweeg. In 1971 is het woonhuis met winkel gesloopt en er werd een nieuwe woning met een ruimte voor een rijdende winkelwagen gebouwd. Met deze rijdende winkelwagen werd gevent tot Aartswoud en tot aan het viaduct in Benningbroek. In 1998 hebben Piet en Gerda van een saneringsregeling gebruik gemaakt en is het bedrijf gestopt.

Sinterklaastafel

Bakker P. Peereboom had de bakkerszaak overgenomen van Hagtingius. De bakker stookte de oven met takkenbossen en turf. Wanneer bij de bakker turven werden gebracht, gingen wij, kinderen, helpen met het lossen van de turf in het turfhok en dan kregen we een stukje koek. Een week voordat de Sint in het land verscheen, had de bakker een zogenaamde Sinterklaastafel in de woonkamer staan, waarop diverse figuren als kikkers, muizen, hondjes en poesjes waren uitgestald van suiker, chocolade en marsepein. Als kind mocht je van je ouders daar uitzoeken wat je dan aan Sinterklaas wilde vragen voor in je schoen of kous (als je zoet was geweest).

BOVEN: 'O, KOM EENS KIJKEN, WAT IK IN MIJN SCHOENTJE VIND! ALLES GEKREGEN VAN DIE BESTE SINT'.

Op Westerstraat 110 woonde Arie Waterdrinker met vrouw en dochter Lies. Arie was een man met vele beroepen: timmerman, meubelmaker, hersteller van tafels, stoelen en kasten, elektricien en in de oorlog had hij als specialiteit het maken en plaatsen van houten zolen onder klompen en schoenen. En daarnaast had hij ook nog kippen, dus hij was eierenboer zoals dat toen heette. De drie schuren voor de kippen stonden op het land achter twee nu gesloopte huisjes tussen Simon Kistemaker en Arie Vriend. Vanaf de weg ging een smal spoor met daarop een lorrie naar het land, voor het vervoeren van meel naar de schuren en van de eieren naar de weg. De kippen liepen vrij op een afgebakend stuk land om de schuren heen (scharrelkippen).
Twee huizen verder was het kruidenierswinkeltje van Bertus Kool met z'n vrouw Marie Tiet. Zij verkochten onder andere zout, zeep, soda, bonen, erwten, stroop, azijn en rookwaren. Stroop werd met een grote houten lepel uit een stroopbus geschept, om het zo in een potje te laten druipen. Suiker en zout werden uit een zak geschept, in een papieren zak afgewogen en dichtgebonden met een touwtje. Zo ging het ook met bonen, erwten en meel. Met een bakfiets werd petroleum rondgebracht. Na het overlijden van Bertus heeft zoon Kees het winkeltje voortgezet met z'n vrouw. Na het overlijden van Kees is het winkeltje opgeheven. Nu staat op die plaats de woning van Wim en Lyda Kool.

LINKS: KRUIDENIERSWINKELTJE VAN BERTUS KOOL EN MARIE TIET. VOOR DE DEUR STAAN V.L.N.R. KOSTGANGER D. VAN DER ZELM. ZOON KEES, VADER BERTUS EN MOEDER MARIE.

Familiebedrijf Kistemaker

Naast deze woning is het aannemers- en metselbedrijf van Kistemaker. Dit familiebedrijf is meer dan honderdvijftig jaar daar gevestigd. Nu de vierde generatie. Eerst Jan (1853), dan m'n grootvader Simon (1894), dan mijn oom Jan (1929) en nu weer Simon (1969).

BOVEN: SIMON KISTEMAKER (1864-1947)

(FOTO PARTICULIERE COLLECTIE)

Het bedrijf is begonnen in 1853 op die plaats. Het eerste grote werk was aan de Pekelharinghaven in Medemblik. Vele verhalen heb ik gehoord van mijn grootvader Simon Kistemaker, die leefde van 1864 tot 1947.
Over de aanvoer van stenen over het water vanuit Medemblik naar de losplaats aan de Molensloot op het Snekerpad (nu Schoolstraat). Lopende met een handwagen met boorbuizen om putten te boren voor gaswellen en water, zelfs naar Andijk, en dat voor een uurloon van naar ik meen vijftien cent. Op de handwagen werd de fiets meegenomen om 's avonds naar huis te fietsen. Opperman Jb van Westen bleef overnachten. Na enkele dagen een put te hebben geboord gingen ze weer lopende naar Sijbekarspel. De rekening voor het gedane werk van klanten werd eenmaal per jaar vlak voor de kerst aangeboden (!!), maar dan ook betaald.
Zo werd het oude gemeentehuis op de grens tussen Sijbekarspel en Benningbroek is ook door Simon gebouwd. Zoon Jan bouwde in 1930 de woning voor dokter de Vries. Zijn zoon Simon bouwt nu onder andere bruggen en houdt zich bezig met restauratiewerkzaamheden.

RECHTS: EEN FOTO UIT 1903, GEMAAKT TER GELEGENHEID VAN HET 50-JARIG BESTAAN VAN METSEL- EN BETONBEDRIJF KISTEMAKER. TWEEDE VAN RECHTS STAAT SIMON KISTEMAKER EN VIERDE VAN LINKS DE HUISSCHILDER JAN KUIN.

(FOTO PARTICULIERE COLLECTIE)

Doorgaand richting Molenbuurt kregen we eerst de timmer- en electriciteitszaak van Klaas Koeman, nu Westerstraat 81. De bedrijfswoning is inmiddels gesloopt en er is een nieuwe woning voor in de plaats gebouwd. Ik weet mij nog te herinneren dat Klaas bezig was een zogenaamde vierkantsladder te maken, dat is een ladder die tegen het vierkant in een boerderij stond om op het opgeslagen hooi te kunnen komen. Zo'n ladder was zeven meter lang. Om die te maken werd een denneboom in de lengte met een handzaag doorgezaagd. In de twee helften werden dan sporten gezet, al met al een werk van enkele dagen!
Koeman was een bedrijvig man met een groot hart voor alle verenigingen in ons dorp, vooral voor toneel, de vereniging voor nut en genoegen, de fanfare, het onderwijs, de brandweer en volksspelen. In de jaren vijftig is Koeman gestopt en is het bedrijf gesloten.

Kolen, cokes, briketten en turf

Aan de overkant was het transportbedrijf en de kolenhandel van Klaas de Graaf gevestigd. Met z'n vrachtauto (een Willys Overland) vervoerde hij goederen naar de fruitveiling in Zwaag en Blokker en naar de veemarkten in Hoorn en Purmerend. Brandstoffen als kolen, cokes, briketten en turf, werden aan huis afgeleverd. Ook aan de scholen die cokes stookten als brandstof. Door gevorderde leeftijd is de Graaf met het transportbedrijf gestopt en is de zaak opgeheven.

Het volgende huis was het schildersbedrijf van Portegies. Later woonde er Jb Schipper die met petroleum ventte en jarenlang bode was van het ziekenfonds. Hier schuin tegenover was bakker Arie de Boer, een bakker zoals er meer waren in het dorp. In de winkel enkele planken met koektrommels. In een toonbank met een glazen scharnierend deksel, lagen de koekjes uitnodigend voor de klanten.
Het assortiment van koekjes was bekend als 'allerhand', dat waren koekjes die de bakker zelf bakte. De bakker stond bekend om zijn speciale kwaliteit roggebrood. Alles werd natuurlijk zelf gebakken, dus ook beschuit en krentenbollen.

Dan zijn we aangekomen in de Schoolstraat. Deze straat heette vroeger het Snekerpad. Aan de linkerkant zie je drie huizen met aan het einde van het pad een boerenstolpje waar Arie Breed een schildersbedrijfje had. Na diens overlijden is het bedrijfje opgeheven en als woonhuis doorgegaan. Na de sloop van de oude stolp, is er op die plaats weer een nieuwe stolpwoning gebouwd. De straat hield op achter de stolp van Arie Breed en liep verder als een landpad tot aan de Wijzend, nu A.C. de Graafweg. Het Snekerpad was tevens het toegangspad voor de halteplaats met perron van de tram Wognum-Schagen. Er stond daar een wachthuisje met de naam 'De Blikken Trommel', halte Sijbekarspel.

Op de plaats waar nu de familie Haakma woont, was vroeger de bloemisterij van Jn Koster met een prachtige tuin vol met planten en bloemen, met verwarmde kassen van platglas en een grote verwarmde bloemenkas, waar nu nog een gedeelte van aanwezig is. De woning en het bedrijf heeft de heer Koster op deze prachtige plaats laten bouwen in het begin van de jaren twintig.

We zijn nu aan het einde van het dorp Sijbekarspel. Ik heb met veel genoegen deze omschrijving van bedrijfjes en winkeltjes uit mijn herinnering naar boven gehaald en een zo goed mogelijk beeld gegeven van de bedrijvigheid in ons dorp. Van wat er nog is en van wat allemaal is verdwenen.

EVERT OUDT

BOVEN: IN 1913 STAAT LINKS BAKKERSKNECHT ARIE DE BOER MET BAKKERSMAND NAAST Z'N HONDENKAR. IETS VOOR HEM ANTJE TIMMER, JOCHIE MET KRUIWAGENTJE IS HENK VISSER MET DAARNAAST Z'N MOEDER, DIE OOK ANTJE HEETTE.

(FOTO PARTICULIERE COLLECTIE)

LINKS: PRENTBRIEFKAART UIT DE JAREN '30.

(COLLECTIE P. VLAAR BENNINGBROEK)

HET WEL EN WEE VAN EEN IJSCLUB

Op maandag 13 november 1961 hielden de ijsverenigingen TAP (Tot Aller Pret) uit Sijbekarspel en IJTB (IJsclub en Trainingsgroep Benningbroek) een fusievergadering in café Oudt te Sijbekarspel. Tien bestuursleden (vijf uit Benningbroek en vijf uit Sijbekarspel) zouden de vereniging gaan leiden, onder voorzitterschap van S. Stapel. De vergadering besloot de naam IJTB aan te houden. Met die fusievergadering begon een nieuw notulenboek dat de grondslag vormt voor dit artikel over het wel en wee van een dorpsijsclub, afgewisseld met interviewtjes anno 2006.

De contributie werd in de eerste vergadering vastgesteld op *f*1,50 per persoon van 18 jaar en ouder en *f*1,50 voor een gezinskaart van vader, moeder en kinderen onder de 16. Het bestuur haalde het geld persoonlijk bij de leden aan huis op, 'ieder in zijn eigen buurt en iets verder'.
Binnen het bestuur werden 'baancommissarissen' aangesteld voor de Grote Vaart, de Veken- en de Molensloot. Omdat deze laatste het meest centraal lag, zou hierop eventuele wedstrijden worden gehouden. Die eerste winter van de ijsclub in nieuwe samenstelling verliep ideaal: er kon worden geschaatst. Op tweede kerstdag om 10.00 uur in de morgen kwam het tienkoppige bestuur bijeen en diezelfde middag om 14.00 uur werden er langebaanwedstrijden gehouden. De tamtam werkte goed en snel in het dorp. De baan liep om het zogenaamde 'eilandje'.
De jeugd schaatste vier keer het rondje, volwassenen tien keer. De winnaar kreeg een wisselbeker en er werden premies verreden.

RECHTS: IN 1921 GAAT DE JEUGD UIT SIJBEKARSPEL EEN DORPENTOCHT MAKEN. V.L.N.R. MARIE JONKER LDR., JAN VISSER CZN., BETJE VISSER JDR., BRUIN VISSER JZN., SCHOOLJUF BLAD, AARD MIDDELBURG EN TRIEN APPEL.
ZE ZIEN ER WEL WAT ANDERS DAN NU; GEEN SNELLE FELGEKLEURDE SCHAATSPAKKEN, MAAR EIGENLIJK OP Z'N ZONDAGS MET MANTELS EN PAKKEN AAN, HOEDEN EN PETTEN OP. BETJE VISSER JDR. DRAAGT ZELFS EEN BOA.

(FOTO PARTICULIERE COLLECTIE)

De utopie van een landijsbaan

Bij de oprichting van de IJsclub Benningbroek in 1908 stond in de statuten geschreven: *De vereeniging beoogt: A. Het maken en onderhouden van ijsbanen. B. Het veilig en ongehinderd ijsverkeer. C. Bevordering van het wintervermaak. D. Den toestand van het ijs openbaar maken. E. Doelmatige werkverschaffing op het ijs.'* Vooral dat eerste punt heeft het bestuur heel wat hoofdbrekens gekost.
De winter na de fusievergadering was die van 1962/1963. Een lange winter met een lang ijsseizoen en onder andere een barre Elfstedentocht. ('Enkele leden van de ijsclub hebben de moed gehad mee te doen.

Ze zijn niet aan de finish gekomen, maar het was een prestatie.') Dat ijsseizoen begon voor IJTB met de besprekingen over een mogelijke ijsbaan. Het is de eerste keer dat dit onderwerp in de annalen ter sprake komt, maar nog lang niet de laatste. Het verlangen naar een eigen ijsbaan loopt als een rode draad door het bestaan van de club, maar op een of andere manier is het er nooit van gekomen. In de jaren zestig werd bekeken welke percelen het meest geschikt waren voor zo'n baan 'qua ligging en nationale eisen van afmetingen.' Het land van C. Appel te Benningbroek kwam daarvoor in aanmerking, maar Appel wilde zijn land niet vijftien jaar lang ter beschikking stellen. Andere mogelijkheden werden besproken, maar kwamen niet van de grond. Het inspireerde de club in april 1965 tot het maken van een wagen met ijsbaan voor de Koninginnedagoptocht.

IJsbaan bij dorpshuis of sportveld

Er is nog geopperd een ijsbaan te maken op de plek waar het dorpshuis zou komen, maar of er daadwerkelijk pogingen daartoe waren gedaan, valt niet op te maken uit de notulen. Op de jaarvergadering van 1967 vroeg Floor Rentenaar naar mogelijkheden voor een ijsbaan op het stuk land dat de gemeente had gekocht voor sportvelden. Rentenaar en Arie de Boer zouden het plan eens gaan bekijken. Het leverde niets op, 'omdat er andere sportverenigingen zijn die nog steeds niet het nut van een ijsbaan inzien'. In januari 1975 schreef de secretaris de gemeente aan met het verzoek in plan Molenwei II, 'in de daarin te creëren watermassa' een ijsbaan te realiseren. Drie bestuursleden zouden erover praten met B & W en twee anderen zouden alle fracties benaderen. Het lobbyen was in die tijd dus al uitgevonden. Zij het zonder resultaat.

Superoptimist Luchies

In de jaren tachtig werd er geprobeerd de inmiddels aangelegde bosvijver te verbreden tot ijsbaan: 'De burgemeester van Noorder-Koggenland was zelfs met wethouder Kuit en secretaris Bruin in het bosplan om ter plekke het project te bekijken. Er werd zelfs gepraat over een landijsbaan.' Kenmerkend voor het eeuwige verlangen naar een landijsbaan waren ook de woorden die in 1985 werden gesproken, toen Ab Luchies 25 jaar bestuurslid was en werd benoemd tot Lid van Verdienste van het gewest. Floor Rentenaar zei toen: "De mensen zeggen wel eens wat doen jullie eigenlijk in dat bestuur. Maar de dingen die erbij komen vragen meer tijd dan het eigenlijke ijswerk. Ab is een superoptimist en hoopt ooit eens een landijsbaan te beleven."
In 1992 gloort de hoop op het behalen van 'ons hoogste doel, een landijsbaan', weer even op als de gemeente een manege gaat bouwen en de ijsclub vergeefs hoopt op gebruik van het anderhalve hectare grote buitenterrein in de winter-maanden. Vanaf die tijd is de hoop min of meer opgegeven, hoewel Pete Stiel in 1996 nog als voorzitter van het zwembadbestuur probeerde het gras bij het zwembad af te dijken en onder water te laten lopen.

Schaatsen met hindernissen

Voor de jeugd tot dertien jaar had de club per leeftijdscategorie schaatsen met hindernissen bedacht. Elke categorie had zijn eigen hindernis, variërend van halverwege de baan twee vlaggetjes in een stoof zetten, twee stuiters zoeken in grind of zaagsel, was aan de lijn hangen (voor meisjes), door een autoband kruipen (jongens) tot de dubbele zes uit een dominospel halen of drie stuiters in een fles zien te wurmen.

ONDER: CHARLOTTE ADMIRAAL VOOR HET EERST OP SCHAATSEN BIJ DE WILGENRAK.

(FOTO PARTICULIERE COLLECTIE)

RECHTS: DIPLOMA LINDA ADMIRAAL

Schaatsvaardigheidsdiploma E

Ondergetekende verklaart, dat
Linda Admiraal
geboren op 25-11-'85
aan de gestelde eisen heeft voldaan, [redacted]
op de ijsbaan te Alkmaar
plaats, datum
Sybekarspel 16-12-95
Namens de beoordelingscommissie
KONINKLIJKE NEDERLANDSCHE SCHAATSENRIJDERS BOND

Het jeugdschaatsen had altijd genoeg belangstelling. In de vrijwel ijsloze winters van eind jaren zeventig ontstond het idee in samenwerking met De Paddeploeg een uitje naar de net gebouwde kunstijsbaan in Alkmaar te maken. Het werd een jaarlijkse traditie. In 1984 is binnen IJTB een speciale jeugdcommissie opgericht 'ter bevordering van het jeugdschaatsen'. Met een groepje van zo'n vijftien kinderen trainde Jan van IJzerloo 'belangeloos' op de kunstijsbaan in Alkmaar. Hiervoor werd subsidie aangevraagd en gekregen: *f*150,-. De jeugd boekte flinke vooruitgang in snelheid en techniek. Er werd samengewerkt met een jeugdgroep uit Nibbixwoud en in de kantine van de ijsclub daar werden jaarlijks de behaalde diploma's en certificaten uitgereikt. Jaap Admiraal (die zich als bestuurslid en voorzitter in de jaren negentig inzette voor de club en vooral het jeugdschaatsen) zegt daarover nu: "Wij hadden acht kaarten voor de ijsbaan in Alkmaar op de zaterdagmorgen. Tien lessen van oktober tot kerst. In ons dorp raakte ik die kaarten prima kwijt. Er ontstond zelfs een wachtlijst van drie jaar. Op De Meent was geen ruimte voor extra schaatsuurtjes, waarna het bestuur besloot voor snellere doorstroming te zorgen door kinderen maximaal drie jaar mee te laten doen."

Schaats Trainings Groep Koggenland

Eind jaren tachtig werd de STG (Schaats Trainings Groep) Koggenland opgericht als een zelfstandige vereniging die het hele district Medemblik beslaat. Er kwam een heuse bondstrainer, die met drie hulptrainers (onder wie Jan van IJzerloo en Jellie Braan) de training verzorgde. Er werd zelfs een driedaags schaatskamp gehouden in Assen. En in de zomer werd er in de duinen getraind. Anno 2006 bestaat deze STG voor de jeugd nog steeds.

Verder werkte de ijsclub samen met de basisschool. Admiraal: "In de jaren negentig organiseerden we in samenwerking met De Kraaienboom een zogenaamde Elfstedentocht voor de jeugd. Ik had bordjes gezaagd, geschuurd en op afrasterpaaltjes gemonteerd, waarna de klas van meester Menno Haakma, groep 8, er de plaatsnamen van de elf Friese steden op zou schilderen. Maar na een dag was er nog maar één bordje klaar. Toen heeft Menno volgens mij 's avonds in zijn eentje alle bordjes afgemaakt."

Binnen het district Medemblik, waartoe de ijsclub hoorde, verdeelden de dorpen onderling per winter waar de estafettewedstrijden zouden worden gehouden, waar het schoonrijden, de kortebaan- en de langebaanwedstrijden en het priksleeën.

links: priksleewedstrijden op de bosvijver in de jaren '80

(foto particuliere collectie)

Tom Rood had in de loop der jaren twee priksleeën voor de club gemaakt en Piet Stam beschikte over een derde. Daarnaast was er door alle dorpen heen een dorpentocht, met in elk dorp de mogelijkheid op te stappen.

Alternatief programma

'We hebben de afgelopen winter weinig van de ijssport kunnen genieten, want de ijsgoden zijn ons de laatste jaren minder goed gezind'. Zo begint menig jaarverslag. 'Het is moeilijk om een jaarverslag van het doen en laten van een ijsclub te maken als er geen ijswinter is. Dat was ook het afgelopen jaar het geval.' Vanwege die kwakkelende winters zocht het bestuur alternatieven. Zo werd op 9 januari 1972 voor de eerste keer een cross- en trimloop georganiseerd. Het financiële resultaat viel tegen. De inkomsten bedroegen namelijk *f* 196,50 en de uitgaven voor bekers, medailles, taart, kaas en waardebonnen *f* 346,96. Daarop werd geopperd een cross of halve marathon in de herfst te houden in samenwerking met bijvoorbeeld atletiekvereniging Hollandia in Hoorn. Jaap Admiraal: "De gedachte was dat een halve marathon geld zou opleveren vanwege de inschrijving. Prijzen bietsten we bij de middenstand en de melkfabriek: kaasjes, worsten en dergelijke. Egmond is er uiteindelijk groot mee geworden, wij niet." Vier jaar later bedacht het bestuur weer iets nieuws, een avondfietstocht in mei, 'omdat het fietsen erg in is tegenwoordig'. Er was zoveel animo voor, dat het in augustus van datzelfde jaar nog eens werd gedaan. 'Al was het dan financieel geen succes, wij hebben als vereniging toch weer iets gedaan voor de gemeenschap.' Een bezoek aan de kunstijsbaan in Alkmaar werd vanaf eind jaren zeventig ook een alternatief voor een ijsloze winter. En de club hielp vanaf die tijd mee bij het organiseren van de kermisloop en de crossloop op 30 april, georganiseerd door de Oranjevereniging.

onder: in 1986 deed jaap hartog aan de elfstedentocht mee.

(foto particuliere collectie)

Elfstedentocht

Begin jaren tachtig was het ledental ingezakt door kwakkelende winters. Dat veranderde toen in 1985 na 22 jaar weer een Elfstedentocht werd gereden, waaraan ook vijf leden van de ijsclub deelnamen. 'En alle vijf reden ze hem uit'. Die strenge winter, het succesvolle jeugdschaatsen in Alkmaar én een deur aan deur ledenwerfactie zorgden voor een toename van het ledental naar 150 én 35 donateurs. Eind jaren tachtig nodigde sportvereniging DESS de ijsclub uit toe te treden tot

deze club, omdat beide clubs aan duursport doen. Er leefde bij IJTB wat angst dat het positieve saldo dan snel op zou zijn en dat er donateurs weg zouden lopen. Het bestuur hield de zaak af, hoewel er hevig over werd gediscussieerd. 'Je moet als vereniging elkaar helpen en gezamenlijk strijden voor betere accommodatie en wellicht een baan', vonden enkele leden.

RECHTS: DIPLOMASCHAATSEN OP DE MOLENSLOOT IN DECEMBER 1985. LINKS STAAT JAN VAN IJZERLOO EN RECHTS OP KLOMPEN PIET STAM. AAN START INGER DE BOER.

(FOTO PARTICULIERE COLLECTIE)

Lid van Verdienste

Tot de bestuursleden van het eerste uur behoorden onder anderen: C. Klaver, A.J. de Boer, C. Roskam, S. Stapel, P. Bart, A. Luchies en P. Reus. Op de gewestelijke vergadering van de KNSB in het seizoen '71/'72 werd Piet Bart benoemd tot Lid van Verdienste waarvoor hij een Zilveren Schaats opgespeld kreeg. In 1985 viel Ab Luchies die eer ten deel en in 1991 Piet Stam: 'We kennen Piet vooral op klompen als vlaggenist en organisator van wedstrijden.' Floor Rentenaar was 21 jaar actief bestuurslid en werd tot erelid van de club benoemd. 'Floor houdt niet van die poespas, maar hij bedankt evengoed'.
De eerste vrouw in het bestuur was mevrouw Grietje Donker-Klaver, die in 1980 aantrad. Later kwamen er meer vrouwen bij: Toos Vlaar-Smit, Alie van het Dorp, Ineke Aay, Margreet Kistemaker, Nel Sijne. Andere bestuurders waren Imgard Hayema, Jaap Hartog, Sjaak Mulder, Willem de Boer en Tom Rood.

Het einde van de club?

Het notulenboek is vol na de jaarvergadering van 1995. De ijsclub bestaat nog steeds. Zij het sluimerend. Na het aftreden van Jaap Admiraal en het overlijden van Piet Stam is Cees Stins voorzitter geworden en Harry Vrieze secretaris. Harry Vrieze: "Wie weet gaan wij na de fusie van de gemeenten Noorder-Koggenland, Wognum en Medemblik wel als vereniging fuseren met de ijsclub van Nibbixwoud. Die vereniging heeft tenminste een eigen ijsbaan, hoewel de onlangs geopende kunstijsbaan in Hoorn misschien ook voor nieuw leven in de ijsclub kan zorgen."

LIDY DEUTEKOM

Schenkingen M. de Leeuw, Benningbroek 2004

1 glis (oude schaats), edelhertbot
2 17e eeuws kannetje, zgn. steengoed
3 17e eeuws steelpannetje
4 benen heft van een steek-of slagwapen
5 17e eeuwse pispot (stuk) opschrift in slib kom te bed
6 17e eeuws kannetje zgn. steengoed
7 17e eeuws kannetje zgn. steengoed
8 gatendeksel(gebruik onbekend)
9 boerengereedschap voor het aderlaten
10 aardenwerken schotelfragment 17e eeuws, (met tulp in slib)
11 17e en 18e eeuwse tegelfragmenten (2 1/2 tegeltje)
12 4 zalfpotjes 17e en 18e eeuw
13 2 stremselpotjes
14 1 brandewijnpotje (?)
15 grotere vaas of fles(?)
16 mammoetkies opgevist bij goeree
17 3 lepels waarvan 2 van tin
18 2 oude brilletjes in kokers
19 diverse pijpenkoppen
20 10 spinsteentjes (16e en 17e eeuw)
21 3 belastingplaatjes rijwielen 1927, 1934/1935 en 1938/1939
22 diverse fossielen (Frankrijk)
23 5 oude munten, gespen, vierkante spijker, knikkers, kogels, sleutels, kraantjes
24 tegeltjes

(FOTO CONNY STOLK- VAN VEEN)

Boeken:
- Geschiedenis van de tweede wereldoorlog delen 1 t/m 7
- Dit land boven het IJ 2 delen - J. Schilstra
- Getekend land - Herman Lambooy
- Verleden land - H.F. Bloemers e.a
- Atlas van de Antieke wereld - A.A.M. van der Heyde
- Satelliet Beeld Atlas van Nederland (uitg.Robas)
- Speurtocht naar onze voorouders - G.D. van der Heide
- Op zoek naar de eerste mens - Herbert Wendt
- De Nederlanders en hun landschap - J. Willems
- Oorlogsdocumenten en verdere oude geschriften

Schenkingen G. Ninaber -Huygens, Sijbekarspel 2005

- Westfries volkslied (incl.muziek) - D. Pijper
- De Speelwagen - 4e jaargang (1949) nrs. 1 t/m 12
- De Speelwagen - 7e jaargang (1954) nrs. 7 en 9
- De Speelwagen - 8e jaargang (1953) nrs. 1, 6 en 7
- De Speelwagen - 9e jaargang (1954) nrs. 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9 en 10
- De Speelwagen - 10e jaargang (1955) nrs. 1 t/m 10

- West-Friesland Oud en Nieuw / Jaarboek Westfries Genootschap: de jaren ; 1946- 1951, 1953 t/m 1990 en 2000
- Noord-Holland, maandblad over de provincie Noord-Holland (nrs. 0 t/m 8)
- Skroivendevort 48 stuks tussen 1988 en 2004

(FOTO CONNY STOLK- VAN VEEN)

- Ach Lieve Tijd, 19 nummers, index ontbreekt
- Kwartaalblad CBG jaargang1,nr. 2, jaargang 2, nr. 2 en 3, jaargang 5, nr. 4, jaargang 9 nr. 3 en 4
- Opgravingsbulletin v/d gem.Archeologische Dienst Hoorn , nr.1. maart 2002
- Kent u ze nog… die van Sijbekarspel en Benningbroek delen 1 en 2
- Statuten en huishoudelijk reglement Historisch Genootschap Oud West-Friesland, 1924
- West-Friese boerenbruiloft en folkloristische optocht Opmeer 02-08-1953
- Programmaboekje 25ste Westfriezendag te Schagen 26-07-1950
- Programma Zangersfeest 19-05-1974 + krantenknipsel mevr. T. Verhoef-van Rijn, Wognum
- Foto 50 jarig huwelijksfeest fa. Chattellon met buren - mevr. A. Rentenaar-Timmerman, Wognum 2005
- 3 foto's en 1 ansichtkaart - mevr. R Meurs-Spijker, Opperdoes 2005
- 2 oude foto's dorpsgezicht en pastorie - dhr. Klaas Lageveen, Abbekerk 2006
- 3 oude foto's - dhr. R. Bijpost, Middenmeer 2006
- 5 vitrinekasten - Westfries Museum, Hoorn 2006
- Archief Basisschool "de Kraaienboom" - mevr. A. Appel-Spruit, Benningbroek

Boeken van de schrijfster Jannetje Visser-Roosendaal:

- De lage hoek	1943	- Alles op z'n tijd	1969
- Terwijl de schepen wachten	1949	- Zomaar een vrouw	1970
- De enkele daad	1951	- Er was eens	1971
- Het zout der liefde	1959	- En toch	1972
- De Swanenplaats	1960	- De erfenis	1973
- Buiten de rooilijn	1962	- Het molenpad	1975
- De hertenkop		- De laatste snaar	1977
en andere verhalen	1966	- Een verloren droom	1979
- Bij nader inzien	1966	- Wat altijd blijft	1981
- Wie wind zaait	1967	- De onderste steen	1983
- De slotsom	1968	- Het derde geslacht	1985

Zes omnibussen:

- Het een of het ander
- In de storm
- Belofte
- De wachter
- Eerst ik
- In 't laatste kwartier

- Kloin pittichie - A.C. ter Horst-Hoekstra

- No ja mekind, zo wazze nou die West-Friezen - Maria Lucieer- Frankenhout-Wit

LEDENLIJST

Naam	*Initialen*	*Aanhef*	*Woonplaats*
Aay	N.	Fam.	Sijbekarspel
Admiraal	J.	Fam.	Benningbroek
Appel	A.	Dhr.	Benningbroek
Back - de Vries	G.	Mevr.	Baarn
Bakker	R.	Dhr.	Alkmaar
Bakker	P.	Dhr.	Sijbekarspel
Bakker	J. en M.	Fam.	Sijbekarspel
Bakker Jr.	J.	Dhr.	Sijbekarspel
Bakker-Helder	C. en A.	Fam.	Benningbroek
Bart	P.	Dhr.	Benningbroek
Bart-May	A.	Mevr.	Wognum
Beets-Moeyes	M.	Mevr.	Grootebroek
Besseling	W.	Dhr.	Sijbekarspel
Beunder	R. en C.	Fam.	Benningbroek
Bijpost	R.	Dhr.	Middenmeer
Blankendaal - Vlaar	J.C.	Fam.	Benningbroek
Bontekoning	B. en G.	Fam.	Benningbroek
Bontekoning	P. en G.	Fam.	Sijbekarspel
Bontekoning	J. en A.	Fam.	Sijbekarspel
Bontekoning	P.	Dhr.	Bovenkarspel
Bontekoning-Beemster	S. en A.	Fam.	Benningbroek
Boon	P.	Dhr.	Benningbroek
Boon-Smit	M. en B.	Fam.	Sijbekarspel
Bos	C.J.	Mevr.	Avenhorn
Bos	J.G.	Fam.	Amsterdam
Bouman	C.	Dhr.	Medemblik
Bras	G.	Dhr.	Benningbroek
Bregman	P. en L.	Fam.	Benningbroek
Brink-Nes	I.	Mevr.	Nibbixwoud
Bruinink-Oudt	N.	Mevr.	Hoorn
Cardozo	M.	Fam.	Kansas City 66213 USA
Commandeur	R.	Mevr.	Midwoud
Dam	J. en M.	Fam.	Benningbroek
de Boer	A.J.	Dhr.	Sijbekarspel
De Boer	A.	Dhr.	Benningbroek
de Graaf	J. en G.	Fam.	Hoogwoud
de Haas-Bouman	A.	Mevr.	Hoogkarspel
de Leeuw	M.J.	Fam.	Benningbroek
de Vries	I.	Mevr.	Hilversum
Dekker	B. en J.	Fam.	Benningbroek
Dekker	J.C.	Fam.	Benningbroek
Dekker-Koster	M.	Mevr.	Wognum
den Heijer	R.	Fam.	Benningbroek
Futselaar	L.	Dhr.	Benningbroek
Gerssen	H. en E.	Fam.	Benningbroek
Godfriedt-Wagemaker	E. en M.	Fam.	Sijbekarspel
Goedhart	R. en J.	Fam.	Sijbekarspel
Gorter-Bouw	A.	Mevr.	Benningbroek
Groen	R.	Mevr.	Hoorn
Haakma	M.S.	Dhr.	Benningbroek
Haakma	E.	Mevr.	Medemblik
Haakma	S.	Dhr.	Sijbekarspel
Hagedoorn	R.	Fam.	Sijbekarspel
Hakvoort-Bakker	B.	Mevr.	Wieringerwaard
Hartog	G.	Dhr.	Benningbroek
Hartog	J. en L.	Fam.	Benningbroek
Hartog-Weeder	G.E.	Mevr.	Wognum
Helder	F.	Dhr.	Sijbekarspel
Helder	K.	Dhr.	Sijbekarspel
Horstman	N.	Mevr.	Sijbekarspel
Houthuesen - Hulshoff	J. en R.M.	Fam.	Sijbekarspel
Jongma	T.D.	Dhr.	Sijbekarspel
Jonker	N.	Mevr.	Sijbekarspel
Jonker	C. en A.	Fam.	Sijbekarspel
Jonker-de Vos	J.	Mevr.	Sijbekarspel
Kistemaker-Mus	M.	Mevr.	Sijbekarspel
Klaver	L.	Dhr.	Sijbekarspel
Klaver	J.	Dhr.	Midwoud
Klomp	E.	Mevr.	Sijbekarspel
Koeman	K.	Dhr.	Enkhuizen
Koning	K.	Dhr.	Benningbroek
Kooij	A.	Dhr.	Sijbekarspel
Kool	A.W.	Dhr.	Nibbixwoud
Kool	K.J	Dhr.	Midwoud
Kool	J.W.	Dhr.	Benningbroek
Kool	M. en R.	Fam.	Sijbekarspel
Kool	C.	Dhr.	Benningbroek
Koopmans	W.H.	Fam.	Sijbekarspel
Koopmans-Moeijes	T.	Mevr.	Sijbekarspel
Kuip-Stam	C. en J.	Fam.	Sijbekarspel
Kuper	R. en W.	Fam.	Sijbekarspel

BOVEN: DRIE MOIDEN UIT SIJBEKARSPEL MET FIETSEN, V.L.N.R. REINOUT SCHEER, MA BAAS, MEINTJE CLAY.

Linders	L.	Mevr.	Sijbekarspel
Lobatto-Cardozo	B.	Mevr.	Uithoorn
Luurtsema / van Stralen	R. en J.	Fam.	Benningbroek
Mantel-Visser	G.	Mevr.	Sijbekarspel
Mekkering	P.	Dhr.	Benningbroek
Mes	B. en R.	Fam.	Sijbekarspel
Mijdam-Oudt	B. en M.	Fam.	Hoorn
Moeijes	B.	Dhr.	Benningbroek
Molenaar	W.	Fam.	Sijbekarspel
Nieuweboer	R. en Y.	Fam.	Sijbekarspel
Nieuwenhuizen	C.	Fam.	Benningbroek
Op den Kelder	A.	Mevr.	Benningbroek
Op den Kelder	R.	Fam.	Benningbroek
Otten	J.	Dhr.	Benningbroek
Oudt	E. en L.	Fam.	Sijbekarspel
Oudt	C.S. en A.	Fam.	Benningbroek
Oudt	S.C. en N.	Fam.	Sijbekarspel
Peper	B.	Dhr.	Sijbekarspel
Polsma	T.	Mevr.	Zandvoort
Polsma	N.	Mevr.	Hoorn
Posch	P. en G.	Fam.	Sijbekarspel
Posch	K.	Dhr.	Sijbekarspel
Posch-Sluis	J. en M.	Fam.	Sijbekarspel
Raa	C	Fam.	03530 La Nucia Spanje
Ravensbergen	R. en H.	Fam.	Sijbekarspel
Rentenaar	B.	Dhr.	Alkmaar
Rentenaar-Timmerman	A.	Mevr.	Wognum
Reus	C. en T.	Fam.	Sijbekarspel
Rood	D. en T.	Fam.	Benningbroek
Sasburg en Polsma	P. en H.	Fam.	Midwoud
Schagen	C.	Dhr.	Benningbroek
Scheer	G.	Mevr.	Benningbroek
Schermer-Kistemaker	J.	Mevr.	Medemblik
Schipper	J.J.	Dhr.	Sijbekarspel
Scholten	P. en M.	Fam.	Sijbekarspel
Schut	J. en H.	Fam.	Sijbekarspel
Sjerps	M.	Mevr.	Hoorn
Slagter	A. en P.	Fam.	Benningbroek
Slagter v.d. Busse	M.	Mevr.	Hoogwoud
Spil	S.M.	Dhr.	Sijbekarspel
Spruit	B. en A.	Fam.	Benningbroek
Spruit	J.D.J.	Fam.	Medemblik
Spruit-Ros	L.	Mevr.	Benningbroek
Stapel-Steinfort	J. en C.	Fam.	Sijbekarspel
Stins	C. en M.	Fam.	Benningbroek
Stolk	H. en C.	Fam.	Benningbroek
Stompedissel-Rentenaar	T.	Mevr.	Harlingen
Thibaudier	F.	Mevr.	Sijbekarspel
Timmerman	C. en M.	Fam.	Wognum
Timmerman	P.	Fam.	Benningbroek
Van Deelen	H.	Dhr.	Enkhuizen
van den Ordel	W.J.	Fam.	Benningbroek
van Diepen	T. en A.	Fam.	Sijbekarspel
van Etten	P.	Dhr.	Nibbixwoud
van IJzerloo	J. en L.	Fam.	Benningbroek
Van Os	A. en E.	Fam.	Sijbekarspel
van Riesen-Rentenaar	A.	Mevr.	Hoogkarspel
van Veen-Balk	W.	Mevr.	Sijbekarspel
Verhart	W.	Dhr.	Sijbekarspel
Verhoef - van Rijn	A. en T.	Fam.	Wognum
Vis	H.	Dhr.	Driebergen
Visser	J.	Dhr.	Benningbroek
Visser	H.	Fam.	Sijbekarspel
Vlaar	M. en N.	Fam.	Benningbroek
Vlaar	G.	Dhr.	Benningbroek
Vlaar	H. en T.	Fam.	Sijbekarspel
Vlaar	K.	Dhr.	Benningbroek
Vlaar	J. en E.	Fam.	Benningbroek
Vlaar	D.	Dhr.	Benningbroek
Vlaar	S.J.	Fam.	Benningbroek
Vlaar-Oudeman	N.G. en A.	Fam.	Benningbroek
Vlaar-Smit	P. en R.	Fam.	Benningbroek
Vlaar-Wagenaar	W. en K.	Fam.	Benningbroek
Vlaar-Wenker	C.M.	Mevr.	Benningbroek
Vlasblom	V. en E.	Fam.	Benningbroek
Vos	M.	Dhr.	Benningbroek
Vriend	W.J.	Dhr.	Obdam
Vriend	N.	Dhr.	Benningbroek
Vrieze	H.	Dhr.	Sijbekarspel
Wagemaker	K. en K.	Fam.	Sijbekarspel
Westerveld	C.G.	Fam.	Benningbroek
Wijtman	K. en A.	Fam.	Benningbroek
Zandvliet	P. en M.	Fam.	Sijbekarspel
Zwagerman-Moeijes	M.	Mevr.	Hensbroek

ONDER: LEERLINGEN VAN DE LAGERE SCHOOL UIT BENNINGBROEK ROND 1915 MET JUF VAN WIJK.

EEN BUUR MET GEVOEL VOOR CULTUUR

Toeval of niet, uit Benningbroek komen maar liefst drie dorpsbewoners die deeluit maakten van het eerste bestuur van het Westfries Genootschap. Het waren ook nogeens buren van elkaar. Zo had je eigenlijk al een kleine historische vereniging in de 19e eeuw in het dorp met mensen die het noodzakelijk vonden verdwijnende West-Friese gewoonten te verzamelen en voor het nageslacht te bewaren.
Een initiatief dat ruim 100 jaar later is opgepakt door onze historische vereniging. Op 6 augustus 1924 werd in hotel, café, restaurant De Roskam in Hoorn het Historisch Genootschap Oud West-Friesland uiteindelijk opgericht. Doel was het 'in eere houden en het beoefenen van alles wat op de geschiedenis van West-Friesland betrekking heeft'. Het bestuur bestond uit 8 mannen en een vrouw. Oud-Benningbroeker dokter G.C. van Balen Blanken (1852-1939) werd voorzitter. Hij was geboren in het witte doktershuisje. Zijn vader (1827-1903) was dokter in Benningbroek en omstreken. Met paard en koets bezocht hij zijn patiënten thuis. Zoon Gerard Cornelis vestigde zich als dokter in Spanbroek in 1880. In zijn vrije tijd had hij het 'hartstikke' druk. Het schrijven van toneelstukjes, gedichten en artikelen, maar ook lezingen en voordrachten deed hij met plezier. Als voorzitter van het Genootschap was hij ook hoofd-redacteur van de bundel geworden.
De geschiedenis en het dialect van West-Friesland waren zijn grote liefde. Of hij zich had laten inspireren door zijn ouders, vertelt de historie niet. Ik neem aan van wel. Zijn vader die rond 1850 'dokterde' in Benningbroek heeft vast en zeker contact gehad met buurman Pieter Portegijs (1828-1887), die naast veehouder ook polderbestuurder en kerkmeester was. Zoon Jacob Portegijs (1876-1944) trad in de voetsporen van z'n vader. Naast gemeentebestuurder had hij een grote belangstelling voor de historie van West-Friesland. Hij verzamelde tal van geschriften, kronieken en boeken over de regio. Op de zolder van zijn boerderij had hij zelfs een 'museum' ingericht met een bibliotheek en allerlei voorwerpen van historische en/of folkloristische waarde. Het is niet ondenkbaar dat de vader en zoon Van Balen Blanken elkaar nog hebben gesproken over de familie Portegijs en dat Jacob vervolgens is gevraagd om bestuurslid te worden van het Westfries Genootschap. De enige vrouw in het bestuur was dus ook een Benningbroeker, namelijk Marijtje Molen (1872-1955), getrouwd met Jan Buishand. In de jaren '20 en '30 was hij tuinder, fruit- en bollenkweker in Benningbroek, naderhand is de tuin overgenomen door Frans Feld. Naast haar hulp in de tuin, was zij ook actief in de Theosofische beweging, de vereniging voor vrouwenkiesrecht, gemeenteraadslid voor de 'Vrijheidsbond', nu beter bekend als VVD en hield Marijtje zich bezig met drankbestrijding. Kortom een vrouw met een bijzonder brede ontwikkeling. Met gevoel voor tradities, verscheen zij op vergaderingen altijd met 'kap en dek'. Dat kon de kersverse voorzitter van het genootschap natuurlijk wel waarderen. Jarenlang verzorgde zij wekelijks stukjes tekst in het West-Fries in de toenmalige Hoornsche Courant onder het pseudoniem 'Maroitje uit Benningbroek'. In het Westfries Museum hangt nog altijd een portret van haar, geschilderd door bekende Hoornse tekenleraar Johan Kerkmeijer.

PETER SASBURG, M.M.V. GRÈ MANTEL-VISSER, SIJBEKARSPEL

Bronnen

Stichting Westfriese Families, september 1999
Ach Lieve Tijd West-Friesland, Uitgeverij Waanders

BOVEN: FOTO GERARD CORNELIS VAN BALEN BLANKEN.

BOVEN: FOTO JACOB PORTEGIJS.

BOVEN: FOTO MARIJTJE MOLEN.

Historische Vereniging

Schokland

Ronnenplaat

~ Rijnen door de tijd ~